

Barokensemble met Erik Bosgraaf

Bojan Čičić dirigent en viool

Erik Bosgraaf blokfluit

Peter Verduyn Lunel fluit

Alessandro Pianu klavecimbel

08.10 Rijssen

10.10 Arnhem

12.10 Enschede

14.10 Hengelo

15.10 Zutphen

Orkest van
Gelderland
& Overijssel

Barokensemble met Erik Bosgraaf

Johann Sebastian Bach
(1685-1750)
(arr. Thiemo Wind)

Blokfluitconcert in G
Allegro (uit BWV 215)
Adagio (uit BWV 32)
Presto (uit BWV 215)

Georg Philipp Telemann
(1681-1767)

Concert voor blokfluit en fluit in e, TWV 52:e1
Largo
Allegro
Largo
Presto

Christoph Graupner*
(1683-1760)

Blokfluitconcert in F, GWV 323
Allegro
Andante
Allegro

pauze*

Johann Sebastian Bach

Orkestsuite nr. 1 in C, BWV 1066
Ouverture
Courante
Gavotte
Forlane
Menuet
Bourree
Passepied

Georg Philipp Telemann

Concert voor blokfluit en viool in e, TWV 52:e3
(Allegro)
Adagio
Presto
Adagio
Allegro

Antonio Vivaldi
(1683-1760)

Blokfluitconcert in C, RV 443
Allegro
Largo
Allegro molto

* Het Zondagochtendconcert in Arnhem kent een aangepast programma. Het Blokfluitconcert van Christoph Graupner vervalt en er is geen pauze. De drankjes staan na afloop klaar.

toelichting

Wie heeft er in zijn leven nu geen blokfluit gespeeld? Het is in de basis een niet al te ingewikkeld instrument, waarmee je je eerste schreden op het muzikale pad kunt zetten. Totdat je de blokfluit in handen geeft van een professional. Dan blijkt het van een ongeëvenaarde diversiteit en virtuositeit te zijn die niet onderdoet voor viool, piano, of welk ander instrument dan ook.

Flauto dolce

In Europa kwam de blokfluit in de late middeleeuwen in zwang, overgewaaid uit de islamitische wereld van het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Door zijn zachte toon – het instrument werd ‘flauto dolce’, ‘zachte fluit’ genoemd – was het perfect geschikt om in de overwegend vocale muziek de menselijke stem te ondersteunen of te vervangen. Ze kwamen in alle groottes voor, van de kleine

Toen de jonge Stravinsky rond 1900 een blokfluit zag, herkende hij het ding niet.

sopranino tot de grote contrabasblokfluit. En toen aan het begin van de barok de instrumentale muziek zijn opmars begon, profiteerde ook de blokfluit daarvan, met een ware hausse aan nieuwe composities. Het einde van de barok betekende echter ook het einde van de blokfluit, die langzaam

maar zeker door de dwarsfluit werd verdrongen en in de vergetelheid raakte. Toen de jonge Stravinsky rond 1900 eens een blokfluit zag, herkende hij het ding niet en dacht dat het een soort miniklarinet was. Maar met de herleving van de barokmuziek enkele decennia later, kwam de blokfluit opnieuw in beeld en veroverde hij zich weer een plaats in het muziekleven; een plaats die hij tot op de dag van vandaag behouden heeft.

Aria's voor de blokfluit

Het concert opent met een arrangement. Johann Sebastian Bach heeft in zijn oeuvre een relatief bescheiden plaats aan de blokfluit gegeven. Wat solo's in een handvol cantates, en natuurlijk de *Brandenburgse Concerten*, is alles wat hij aan het instrument heeft gegeven. Gelukkig is het overgrote deel van de muziek uit de barok zodanig praktisch geschreven, dat je die altijd eenvoudig naar je hand kunt zetten. De vele arrangementen die Bach maakte van zijn eigen composities en van die van anderen zijn daar getuige van. Thiemo Wind, zelf blokfluitist, arrangeerde enkele aria's uit twee cantates tot een volwaardig blokfluitconcert. Voor de beide hoekdelen betekende dat voornamelijk dat de vocale solo-partij werd omgeschreven voor blokfluit. De oorspronkelijke aria van het middendeel is een door strijkers begeleide dialoog tussen de zanger en een hobo. De arrangeur heeft dit duet geraffineerd aaneengesmeed tot een schitterende, weemoedige solo.

De blokfluit en de traverso

Georg Philipp Telemann was een meester in het barokke soloconcert. Hij schreef er honderden voor alle mogelijke instrumenten en combinaties daarvan. In het *Dubbelconcert voor (blok)fluit en viool* zet hij de boventoonrijke klank van de viool tegenover het ronde geluid van de blokfluit, waarbij hij overigens in het presto de viool als enige solist laat optreden. Het *Dubbelconcert voor fluit en blokfluit* is wel heel bijzonder. Het timbre van beide instrumenten ligt natuurlijk dicht bij elkaar, maar is tegelijkertijd verschillend, met de directe klank van de blokfluit en de omfloerste toon van de barokke traverso. Telemann maakt daar handig gebruik van door in de subtiele stemvoering de beide solisten soms tegenover elkaar te zetten, maar soms ook volledig in elkaar op te laten gaan.

Blokfluitconcert in F

Christoph Graupner is vrijwel zijn hele leven in dienst geweest van landgraaf Ernst Ludwig van Hessen-Darmstadt. In zijn meer dan 2000 composities is hier en daar al te horen dat de stijl van de barok langzamerhand plaats gaat maken voor de meer galante muziek van de latere achttiende eeuw. Het *Blokfluitconcert in F* is wat dat betreft geen uitzondering, met naast barokke loopjes ook zingende melodieuze en gracieuze ritmiek.

Flautino

Het is niet alleen blokfluit wat de klok slaat in dit programma. Van Johann Sebastian Bach klinkt de *Orkestsuite nr. 1*. Het is een feestelijke suite die, geheel in de stijl van zijn tijd, begint met een grootse overture, gevolgd door een aantal traditionele hofdanses. Bach schreef deze suite voor het hof in Cöthen waar hij van 1717 tot 1723

werkzaam was. Hij nam de muziek ook mee naar Leipzig waar hij vanaf 1723 als kerkmusicus werkte. Natuurlijk klonk de suite niet in de Thomaskerk, maar wel in het Zimmermannsche Kaffeehaus in de stad, waar Bach met een ensemble, bestaande uit studenten van de plaatselijke universiteit, met veel plezier regelmatig speelde.

Het concert stamt uit de grote collectie soloconcerten die Vivaldi schreef voor de weesmeisjes van de Ospedale della Pietà in Venetië.

Sopraninoblokfluit

Het slot van het concert is voorbehouden aan Antonio Vivaldi en zijn *Blokfluitconcert in C RV 443*. Het wordt tegenwoordig meestal op de sopraninoblokfluit gespeeld, maar eigenlijk weten we niet precies voor welk instrument Vivaldi het nu werkelijk heeft gecomponeerd. De titel luidt *Concerto per flautino*, dat niet meer betekent dan 'Concert voor fluitje'. Het zou dus ook een ander soort kleine fluit kunnen zijn. Het concert stamt uit de grote collectie soloconcerten die Vivaldi schreef voor de weesmeisjes van de Ospedale della Pietà in Venetië, waar hij als muziekleraar aangesteld was. En al weten we niet wat voor fluit het meisje, dat de eer te beurt viel dit concert te spelen, ter hand nam, ze moet een zeer begenadigd muzikante geweest zijn, gezien de grote virtuositeit van de solopartij.

Kees Wisse

biografieën

Bojan Čičić

Hoewel evenzogoed bedreven in het klassieke en romantische repertoire, is de Kroatische violist Bojan Čičić vanaf het begin van zijn carrière gefascineerd geweest door de barokviool. Op dit instrument is hij dan ook een van de onbetwiste grootmeesters van deze tijd.

Zo soleerde hij onder meer bij het Budapest Festival Orchestra en bij het Britse Instruments of Time and Truth. Bij vele ensembles zoals La Nuova Musica en het European Union Baroque Orchestra, trad hij op als concertmeester, een functie die hij momenteel vervult bij de Academy of Ancient Music en bij het ensemble Florilegium. Omdat er bij barokensembles vaak zonder aparte dirigent gewerkt wordt, kreeg hij in deze hoedanigheid vaak

de leiding over het orkest, waardoor hij ook met dirigeren veel ervaring verwierf. Zo dirigeerde hij het Singapore Symphony Orchestra en het Orquestra Clássica do Sul in Portugal.

Enkele jaren geleden richtte Bojan Čičić het Illyria Consort op, waarmee hij concerteerde op gerenommeerde festivals als het Festival Laus Polyphoniae, het Festival de Sablé en het Festival Oude Muziek in Utrecht. Met dit gezelschap richt hij zich op onbekende muziek uit de zeventiende en achttiende eeuw. Zo herontdekte hij de muziek van vergeten componisten als Giornovich en Carbonelli, waarvan hij een door Presto Classical bekroonde opname maakte. Sinds 2016 is hij docent barokviool aan het Royal College of Music in Londen.

Erik Bosgraaf

Erik Bosgraaf volgde een opleiding blokfluit aan het Amsterdams Conservatorium en behaalde daarnaast zijn bul musicologie aan de Universiteit van Utrecht. Zijn talent werd overtuigend bewezen met het winnen van prijzen als de Borletti-Buitoni Trust Award in 2009 en twee jaar later de prestigieuze Nederlandse Muziekprijs.

Van zijn eerste cd met het complete werk voor blokfluit van Jacob van Eyck werden meer dan 25.000 exemplaren verkocht. Hij speelde samen met onder meer het Nederlands Kamerorkest, het Residentieorkest en het Dallas Symphony Orchestra. Ook maakte hij een Europese tournee in het kader van de ECHO Rising Stars. Veel succes heeft hij met zijn ensemble Cordevento.

Het repertoire van Erik Bosgraaf omvat veel hedendaagse muziek. Diverse componisten, onder wie Theo Loevendie en Willem Jeths, schreven speciaal composities voor hem. Daarnaast bewerkte Bosgraaf muziek van onder anderen Pierre Boulez en Arvo Pärt. Volgens hem 'gaat barokmuziek, net als popmuziek, uit van een goede beat'. Onder dat motto heeft hij zijn vleugels ver buiten de klassieke wereld uitgeslagen. Hij speelde samen met onder anderen saxofonist Yuri Honing, de electro-free jazzgroep POW Ensemble en rockband Echos Minor. Spraakmakend was zijn fascinerende multimediaproject rond de Vier Jaargetijden van Vivaldi.

Peter Verduyn Lunel

Fluitist Peter Verduyn Lunel kreeg zijn opleiding aan het Utrechts Conservatorium van Abbie de Quant. Ook volgde hij lessen in Londen bij William Bennett en Geoffrey Gilbert. Nog tijdens zijn studie werd hij solofluitist bij het Heidelberger Kammerorchester, waarna hij dezelfde functie kreeg bij het Radio Symfonie Orkest.

Peter is vele jaren eerste fluitist geweest bij het voormalig Het Gelders Orkest en vervult tot op heden dezelfde functie bij opvolger Phion. Regelmatig speelt hij als remplaçant bij orkesten als het Mahler Chamber Orchestra, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest.

fotografie: NINE CREATIVE AGENCY

Als solist is Peter Verduyn Lunel met enige regelmaat op het podium te vinden. Als zodanig maakte hij diverse tournees door Europa en Noord-Amerika. Op de traverso begeleidde hij de Franse mezzosopraan Nathalie Stutzmann. Ook in de kamermuziek heeft hij naam gemaakt met een breed georiënteerd repertoire. Hij speelde samen met pianiste Klára Würtz en harpiste Lavinia Meijer, maar ook met het NOG-Ensemble en het Euterpe Blaaskwintet. Hij is oprichter van het Lunel Kwartet en vormt met Thomas Beijer en Lars Wouters van den Oudenweijer het Breitner Trio. Tevens heeft hij enkele cd-opnames op zijn naam staan. Als docent assisteerde hij enkele jaren zijn vroegere lerares Abbie de Quant.

fotografie: Yv Hoising

Alessandro Pianu

Alessandro Pianu, geboren op Sardinië, begon zijn muziekstudie aan het conservatorium van Sassari, waar hij cum laude afstudeerde als pianist. Klavecimbel studeerde hij vervolgens in Venetië en bij Bob van Asperen in Amsterdam. In 2001 won hij de eerste prijs tijdens het Klavecimbel Concours van Bologna, nadat hij een jaar eerder al prijswinnaar was geweest op het Internationaal Klavecimbel Concours van Boedapest. Pianu trad op in belangrijke concertzalen, operahuizen en festivals, waaronder de Opéra national de Paris, het Festspielhaus Baden-Baden en de Nationale Opera (Amsterdam). Sinds 2006 is Alessandro Pianu co-repetitor klavecimbel aan de afdeling Oude Muziek van het Conservatorium van Amsterdam.

Binnenkort in de concertzaal

Nieuwsgierig wat er binnenkort speelt? Kijk op phion.nl voor meer informatie én alle concerten, en schrijf je in voor onze nieuwsbrief, dan blijf je automatisch op de hoogte.

Benjamin Kruijthof speelt Rococo Variaties

Apeldoorn Orpheus	05.11
Nijmegen De Vereeniging	07.11
Doetinchem Amphion	09.11
Enschede Muziekcentrum	12.11
Arnhem Musis	14.11

Gloedvolle strijkers met Maxim Rysanov

Enschede Muziekcentrum	18.11
Arnhem Musis	19.11
Ede Cultura	20.11
Zutphen Walburgiskerk	21.11

Met dank aan:

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Fonds Podium Kunsten, JKF Kinderfonds, Paul Pella Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden van Phion, Appeldoorn, Bömer Engineering services, Den Hartog Heuff notarissen, Dirkzwager legal & tax, Eshgro, Heutink Foundation, INN'Twente, K+V, Landgoed De Wilmersberg, Rabobank Arnhem en 't Rijk van Nijmegen, Regalis, Unica, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Phion steunen middels partnerschap? Kijk voor meer informatie op phion.nl bij Steun.